

Laura Ertimo ja Satu Kontinen: Yö – kirja unesta ja pimeän salaisuuksista (Myllylahti, 2016)

Nukkuvatko madot? Kuka on ilta- ja aamutaivaan outo ja valheellinen kaunotar? Mitä eläintä on muinoin luultu kotipesästään eksyneeksi lohikäärmeen poikaseksi? Miksi unet ovat kuin tarinoita, joiden palaset eivät oikein sovi samaan satuun? *Yö* on lumoava tietokirja unen ja pimeän hämäristä salaisuuksista. Laura Ertimon yhtä aikaa runollinen ja koukuttava teksti ja Satu Kontisen käsittämättömän kauniit kuvat luovat unohtumattoman kokonaisuuden, johon haluaa palata aina uudelleen.

Kenelle? *Yö* on kirja ihan jokaiselle, aina leikki-ikäisistä aikuisiin

YÖLLISIÄ MUISTIINPANOJA

Yö-kirjasta löytyy lukuisia hurmaavia aukeamia, joiden otsikkona on *Yöllisiä muistiinpanoja*. Ryhdy sinäkin yöllisten muistiinpanojen merkitsijäksi. Voit kirjoittaa tai kuvittaa muistiinpanoihisi näkemiäsi unia, nukahtamis- tai heräämisaikoja, yön ääniä, säitä tai ihan mitä vain öistä ja unista. Kokeile tehdä muistiinpanoja säännöllisesti vaikkapa viikon tai kahden ajan. Miten muistiinmerkitseminen muuttuu jakson aikana? Tuleeko siitä helpompaa tai vaikeampaa kuin aluksi? Miksiköhän?

HETKI MAAPALLOLLA

”Iltapalalle, pesulle ja nukkumaan.”

Nämä sanat lausutaan jossain päin maailmaa joka hetki. (s. 9.)

1. Tutustu *Yö*-kirjan sivuihin 9–11 ja tutki tarkemmin sivua 11.
2. Kirjoita sitten tyhjän paperin yläreunaan *Hetki maapallolla*. Merkitse otsikon perään myös päivämäärä.
3. Aloita kirjoittaminen itsestäsi: kirjoita otsikkosi alle yksi toteava lause itsestäsi juuri nyt.
Esim. *Tyttö istuu punaisella matolla.*
4. Ala sitten keksiä vastaavia lauseita muista henkilöistä, jotka tekevät jotain juuri tällä samalla hetkellä missä tahansa maapallolla. Esim. *Vanha mies keittää aamukahvia.*
Yritä keksiä noin 5 erilaista lausetta. Jätä jokaisen lauseen väliin yksi rivi tyhjää tilaa.
5. Lue lauseet läpi. Keksi sitten jokaisen lauseen perään tyhjälle riville toinen lause, joka kuvailee jollain tapaa paikkaa tai tilannetta, jossa henkilösi on.
Esim. *Tyttö istuu punaisella matolla. Ikkunan takana ilta on juuri alkanut hämärtyä.*
6. Valmista! Käsissäsi on teksti, joka kuvaa yhtä hetkeä maapallolla 5 eri henkilön näkökulmasta.
7. Jos haluat, voit valita henkilöistäsi kiinnostavimman ja kirjoittaa hänestä lisää.

SALAPERÄISET YÖKUKKIJAT

Miksi kasvit tuhlaavat upeat kukkansa öiseen aikaan, jolloin kukkia ei pysty näkemään kunnolla? (s. 55.)

Lue salaperäisistä yökukkijoista Yö-kirjan sivuilta 55–63. Valitse yksi kirjassa nimetty yökukkija tai keksi sellainen itse. Miltä valitsemasi kasvi näyttää? Millainen kukinto siinä on? Miltä kukka tuoksuu? Millaisessa paikassa se kasvaa? Millaisia yöolentoja se houkuttelee tai pelottelee tuoksullaan? Ja ennen muuta, millaisia salaperäisiä voimia oudolla yökukkijallasi voisi olla? Millaista myrkyä tai taikajuomaa kukasta voi valmistaa, tai mitä outoa ja salaperäistä se aiheuttaa kukkimisellaan? Minkään keksimistäsi asioista ei tarvitse olla totta! Kirjoita ja/tai piirrä kuvaus yökukkijasta ja sen oudoista voimista.

YÖN HERRA JA MUITA UNENTUOJIA

Eräs intiaaniheimo uskoi nukkumisen olevan Yön Herran tekosia.

Kerrottiin, että Yön Herra on neljä–viisivuotiaan lapsen mittainen pikkumies. Hän näyttää ihan ihmiseltä, mutta osaa myös muuttua näkymättömäksi. (s. 72.)

Lue tarina Yön Herrasta Yö-kirjan sivulta 72. Muistele sitten muita tarinoista, kirjallisuudesta tai vaikkapa elokuvista tuttuja unentuoja: Muistatko Unikon (Marjatta Kurenniemen *Unikon saduista*), nukkumatti Kerkkosen (Ritva Toivolan *Unihiekkakuu*-kirjasarjasta) tai Nunnun (Oili Tannisen *Nunnu*-kirjasta)?

Millaisen unentuojan haluaisit tuovan unia juuri sinulle? Miltä unentuojasi näyttää? Minkä kokoinen hän tuo? Muistuttaako hän ihmistä, vai onko hän enemmän jonkin eläimen kaltainen? Yön Herra osaa muuttua näkymättömäksi, mutta millaisia erityistaitoja sinun unentuojallasi voisi olla? Millä tavalla hän saa ihmiset nukahtamaan? Miten hän saa aikaan hyviä unia, entäpä painajaisia? Kirjoita pieni teksti unentuojastasi.

PIKKUISIA ONEIROKSIA

Hypnos on nukkumisen jumala. Hän asuu mukavasti sisustetussa luolassa, jossa vierailevat pikkuiset oneirokset eli unet. (s. 92.)

Tutustu Unimaan karttaan Yö-kirjan sivuilla 92–93. Keksi oma oneiros eli uni. Miltä se näyttää? Minkä ikäinen ja luonteinen se on? Kulkeeko oneiros luoksesi sarvi- vai norsunluuportista, eli kertooko se enteen, joka käy toteen, vai täyttää höpöjuttua? Kirjoita pieni teksti, jossa esittelet oneiroksen ja kerrot, millaisen ennustuksen se sinulle tuo. Jos haluat, voit käyttää tekstissäsi seuraavia katkelmia:

ALKU: *Eräänä yönä luokseni saapui oneiros eli uni. Se...* (Kuvaile, miltä oneiros näyttää, miten se liikkuu jne.)

KESKIKOHTA: *Sitten oneiros alkoi kertoa. Se...* (Kuvaile, millä tavalla ja millaisen ennustuksen oneiros sinulle kertoo.)

LOPETUS: *Ehkä ennustus käy vielä toteen, sillä uni tuli luokseni sarvista kyhätystä portista. / Ehkä ennustus oli täyttää puppua, sillä uni tuli luokseni norsunluuportista.*

AIVOJEN UNISELITYKSIÄ

Tyynyn aiheuttamasta tunteesta tulee unessa rinnan päälle nukahtanut karhunpoikanen, kahvintuoksu tuottaa unen mummolasta ja natina onkin ihmeellisen linnun ääntelyä. Aivot haluavat jatkaa unta ja keksivät selityksen tuntemuksille ja ympäristön äänille. (s. 99.)

Leiki hetki nukkuvia aivoja ja keksi, mitä seuraavat äänet, tuoksut ja tuntemukset voisivat olla tai aiheuttaa unessa:

pakkanen poskilla
vasta leikatun nurmikon tuoksu
imurin ääni
kutiava ihottuma polvitaiepeessa
herätyskellon ääni
pullantuoksu
liian lämmin peitto.

Kirjoita uni, jossa käytät näitä tuoksuja, ääniä ja tuntemuksia sekä niiden unisia vastineita. Halutessasi voit keksiä niitä myös lisää!